

Bondar N.M.

National Transport University

PERFECTION OF METHODOLOGY OF CALCULATION OF CONCESSION PAYMENTS ON CONCESSION AGREEING TO BUILDING AND EXPLOITATION OF NEW OBJECTS OF A TRANSPORT INFRASTRUCTURE

Summary

On the basis of critical review of the existing in Ukraine normatively-legal adjusting of order of calculation of concession payments on the projects of new building and exploitation of objects of a transport infrastructure existent legal positions are set forth in the field of concessions that does not give to the real possibility actively to attract private investments in development of a transport infrastructure. Authorial approach, at that annual concession payments are put in direct dependence on the money streams expected from a project taking into account the cost of maintenance of the capital attracted for realization of project, offers. Such approach provides the decline of risk of participants of concession agreement, defence of interests of investors and financial viability of project.

Keywords: state-private partnership, concession, transport infrastructure, money streams, concession payments

УДК 336.71:658.016

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ БАНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Волохата В.Є., Пащенко Ю.П.

Харківський інститут банківської справи

Університету банківської справи Національного банку України

У статті розглянуто теоретичні аспекти процесів реорганізації та реструктуризації, а також особливості їх протікання в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. Розглянуто стан та проблеми реорганізації та реструктуризації банків в Україні. Наведені пропозиції та рекомендації, які сприятимуть реформуванню банківської системи для ефективного виходу її на європейські та глобальні ринки.

Ключові слова: банк, банківська система, реорганізація, реструктуризація, банківське регулювання, реформування.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток світового господарства, зокрема банківської сфери, характеризується активізацією процесів глобалізації та євроінтеграції, учасником яких є і Україна. Останніми роками спостерігається значний інтерес іноземних інвесторів до банківського сектору України з огляду на високий потенціал його розвитку, що відкриває для вітчизняної економіки як нові можливості розвитку, так і певні загрози, які можна було спостерігати під час фінансової кризи.

Тому актуальним, особливо у світі останніх подій, є аналіз та оцінка процесів реорганізації та реструктуризації банків України в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, а також виявлення можливих загроз, які можуть виникнути при збільшенні кількості банків, які потребують реорганізації та реструктуризації, їх наслідків та напрямів вирішення проблеми у зв'язку із сучасною ситуацією в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань реорганізації та реструктуризації приділялась значна увага вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як З.М. Васильченко, І.М. Вядрової, Д. Депафиліс, Н.Ю. Копилюка, В.І. Міщенко, О.В. Невмержицької, І.А. Осадчого, О.І. Скоробогач, В. Федосова, П.М. Чуб та інших видатних вчених.

Мета статті. Метою дослідження є узагальнення методичних положень реорганізації та реструктуризації банків та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності процесів реорганізації та реструктуризації банків в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Реорганізація та реструктуризація банків передбачають фінансове оздоровлення та забезпечення стабільною функціонування банківської системи в цілому, підвищення рівня концентрації банківського капіталу на основі об'єднання банків, злиття та приєднання банків, а також удосконалення відповідних аспектів банківського регулювання та нагляду.

Розглянемо сутність реорганізації та реструктуризації банків та взаємозв'язок цих понять, а також різні підходи до їх трактування.

Реорганізація банку – це злиття, приєднання, поділ, виділення банку, перетворення його організаційно-правової форми, наслідком яких є передача, прийняття майна банку, коштів, прав і обов'язків правонаступниками.

Згідно зі статтею 26 Закону України «Про банки і банківську діяльність» реорганізація банку здійснюється добровільно за рішенням його власників або примусово за рішенням Національного банку України [3].

Головною метою реорганізації банку є пошук джерел розвитку на снові внутрішніх і зовнішніх факторів з метою запобігання процедурі банкрутства, збереження потенціалу і основних засобів банківської установи, відновлення ефективної діяльності.

Аналіз полеміки в наукових працях, присвячених визначенню сутності поняття «реорганізація банку», свідчить про різні підходи щодо визначення цього питання.

Так, О. В. Васюренко та О. М. Сидоренко визначають реорганізацію банку як добровільне чи виму-

шене припинення діяльності банку і зміна його організаційно-правової форми шляхом передачі його майна, прав та обов'язків іншим банкам чи правонаступникам [4].

Вядрова І. М. під реорганізацією банку теж розуміє зміну організаційно-правової форми банківської установи, але на основі злиття, приєднання, виділення, поділу або перетворення, наслідком яких є передача, прийняття його майна, коштів, прав і обов'язків правонаступниками.

Схоже визначення реорганізації банку дає і І. С. Кашка, який вважає, що реорганізація – це один з видів корпоративних дій, у результаті якого відбувається створення одного (або кількох) і припинення діяльності одного (або кількох) юридичних осіб [9].

У той же час реорганізація, на думку науковців, відбувається шляхом зміни організаційно-правової форми банку.

Краснова І. В. та Нікітін А. В. розглядають реорганізацію як основний етап реформування банківської системи для подальшого проведення заходів щодо забезпечення фінансової стабільності, підвищення капіталізації, конкурентоспроможності та інвестиційного потенціалу і формування оптимальної структури власників [12].

Таким чином, можна вважати, що підходи відомих науковців щодо визначення поняття «реорганізація банку» дещо різняться, але сутність цього поняття залишається незмінною.

Щодо визначення поняття «реструктуризація банку», то тут підходи вчених мають великі розбіжності.

Васюренко О. В. та Сидоренко О. М. розуміють під реструктуризацією банку фінансове оздоровлення банку з метою його виходу з кризи та забезпечення подальшого розвитку [4].

У той же час, І. М. Вядрова вважає, що під реструктуризацією банку слід розуміти зміни структури його активів і пасивів, структури внутрішньої організаційної побудови, структури управління тощо, які мають сприяти подоланню фінансової нестабільності банку, відновити його платоспроможність та підвищити рівень ліквідності, а також знизити рівень ризику банківської діяльності.

Депаффилис Д. називає реструктуризацією міри по розширенню/згорганню основної діяльності компанії (банку) або радикальну зміну структури активів або фінансової структури [8].

Ковалюк А. О. визначає реструктуризацію банку як сукупність заходів, спрямованих на стабілізацію, оздоровлення фінансового стану банку (підвищення рівня ліквідності, платоспроможності й прибутковості банку, зниження ризиковості діяльності банку) для забезпечення подальшого зростання та розвитку банківської установи [10].

Копилук Н. Ю. вважає, що реструктуризація банків розглядається як комплекс організаційних, операційних, фінансових, правових та соціальних заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності і ліквідності банків, підвищення їх конкурентоспроможності й зростання ринкової вартості [11].

Радова Н. В. під реструктуризацією банку розуміє комплекс організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на покращення фінансового стану, підвищення ліквідності та платоспроможності банку, зокрема шляхом реорганізації банку, повної або часткової зміни власника з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи-інвестора, яка не підлягає санації, що сприятиме фінансовому оздоровленню банку та дозволить задовольнити вимоги кредиторів.

Виходячи з наведеного, на наш погляд поняття «реструктуризація банку» можна розглядати як

фінансове оздоровлення банку, яке досягається за рахунок сукупності заходів щодо зміни структури капіталу, активів та зобов'язань банку, з метою виходу банку з кризи, задоволення вимог кредиторів та подальшого розвитку банку.

Слід зазначити, що деякі науковці вважають поняття «реорганізація» та «реструктуризація» тотожними. Наприклад, О. Скоробогач вважає процеси злиття та поглинання способом реструктуризації, хоча вони є шляхами реорганізації [13]. Тому ці поняття не можна ототожнювати і реорганізацію варто розглядати як форму реалізації реструктуризації.

Наведене свідчить, що поняття «реструктуризація» та «реорганізація» тісно пов'язані між собою. Різниця полягає тільки у методах діяльності банку.

Посилення процесів глобалізації та євроінтеграції у світовій економіці пов'язане як з підвищенням відкритості національних економік, так і з інтеграцією країн в економічні союзи, які покликані забезпечити економічний вигравш для їх учасників. Створення таких союзів знаходить своє відображення в інтеграції у сфері фінансово-банківських послуг, на яку, в першу чергу, впливають найбільш значимі в економічних відносинах країни. Так, процеси глобалізації в області фінансово-банківських послуг виявляються в створенні транснаціональних фінансових корпорацій і в загальному процесі консолідації світового банківського й фінансового ринку, що протікає на всіх рівнях і призводить до дуже жорсткої конкуренції та сприяють надходженню іноземного капіталу в фінансові сектори країн з ринками, що розвиваються та, зокрема, в Україні.

Найбільш розповсюдженим методом проникнення іноземного капіталу в банківський сектор економіки країн є придбання кредитних установ іноземними інвесторами. Методи такого придбання залежать від організаційно-правового типу власності установ, що продаються. В Україні організаційно-правовий тип власності банків регулюється законодавчо. Всі банки мають бути акціонерними товариствами. Саме тому продаж українських банків відбувається через продаж їх акцій (табл. 1.1).

Підсумовуючи ретроспективний огляд ринку злиттів та поглинань в Україні можна дійти висновку, що особливістю розвитку ринку злиття та поглинання у 2010-2014 роках стало те, що істотної активізації ринку злиттів та поглинань в Україні поки що не спостерігається.

У 1 півріччі 2014 року відбулися зміни на ринку злиття та поглинання в Україні, а саме зменшилась вартість та кількість угод злиття та поглинання, а також знизилась середня вартість угоди злиття та поглинання до 0,09 млрд. дол. США у 1 півріччі 2014 року проти 0,2 млрд. дол. США у 1 півріччі 2013 року.

Аналіз інформації щодо угод по злиттю і поглинанню показав, що дані процеси відбуваються у всіх галузях економіки та у всіх областях і регіонах України (рис. 1.1).

Зазначимо, що на 01.01.2014 року розподіл ринку злиттів та поглинань за галузевим принципом наступний:

- лідером являється телекомунікації та ЗМІ України;
- на другому місці фінансовий сектор економіки України;
- висока активність споживчого сектору та роздрібною торгівлі.

Оскільки предметом нашого дослідження являється банківський сектор економіки України, тому розглянемо детальніше розвиток процесів реорганізації банків у розрізі останніх років.

Ринок злиття і поглинання в Україні за 2010-2014 роки

Часові межі	Загальні вар-тість угод, млрд. дол. США	Зміни відносно попереднього періоду, %	Темп	Кількість угод	Темп	Середня вар-тість угод, млрд. дол. США	Темп
2010 рік							
1 квартал	4,02	548,39	↑	17	↓	0,24	↑
2 квартал	2,72	-32,3	↓	25	↑	0,11	↓
1 півріччя	6,74	466,39	↑	42	↓	0,16	↑
3 квартал	7,12	161,8	↑	23	↓	0,31	↑
4 квартал	8,33	17,0	↑	21	↓	0,4	↑
2 півріччя	15,45	129,2	↑	44	↑	0,35	↑
Рік	22,19	496,51	↑	86	↓	0,26	↑
2010 рік	1,85	(середньомісячний показник)					
2011 рік							
1 квартал	1,69	-79,71	↓	14	↓	0,12	↓
2 квартал	0,44	-73,96	↓	12	↓	0,04	↓
1 півріччя	2,13	-86,21	↓	26	↓	0,08	↓
3 квартал	0,04	-90,91	↓	3	↓	0,01	↓
4 квартал	1,15	1875	↑	11	↑	0,1	↑
2 півріччя	1,19	-44,13	↓	14	↓	0,09	↑
Рік	3,32	-85,04	↓	40	↓	0,08	↓
2011 рік	0,28	(середньомісячний показник)					
2012 рік							
1 квартал	1,20	4,35	↑	5	↓	0,24	↑
2 квартал	1,63	35,83	↑	13	↑	0,13	↓
1 півріччя	2,83	137,82	↑	18	↑	0,16	↑
3 квартал	0,78	-52,15	↓	5	↓	0,16	↑
4 квартал	1,83	134,62	↑	12	↑	0,15	↓
2 півріччя	2,61	-7,77	↓	17	↓	0,15	↓
Рік	5,44	63,86	↑	35	↓	0,16	↑
2012 рік	0,45	(середньомісячний показник)					
2013 рік							
1 квартал	1,19	-34,97	↓	8	↓	0,15	↑
2 квартал	1,98	66,39	↑	10	↑	0,2	↑
1 півріччя	3,56	36,4	↑	18	↑	0,2	↑
3 квартал	1,02	-48,49	↓	9	↓	0,17	↓
4 квартал	1,42	28,17	↑	13	↑	0,2	↓
2 півріччя	2,44	-31,46	↓	22	↑	0,18	↓
Рік	6	10,29	↑	40	↑	0,19	↑
2013 рік	0,5	(середньомісячний показник)					
2014 рік							
1 квартал	0,64	-54,93	↓	9	↓	0,07	↓
2 квартал	0,61	-4,69	↓	5	↓	0,12	↓
1 півріччя	1,25	-48,77	↓	14	↓	0,09	↓

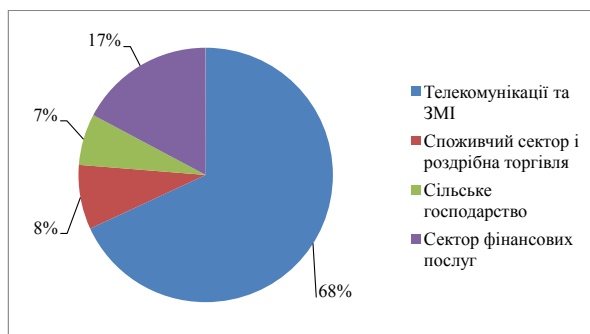

Рис. 1.1. Галузева активність злиття та поглинання України

На нашу думку інтерес інвесторів до банківського сектору України пов'язаний із можливістю отри-

мання разом з новими активами необхідних ліцензій, клієнтської бази і мережі філій.

У порівнянні з ринками інших країн стає очевидно, що банківський сектор України має значний потенціал зростання. В цілому ринок сильно фрагментований і не має домінуючих банків.

Привабливість банківського сектору економіки України для європейських інвесторів, на нашу думку, пояснюється високими, у порівнянні з країнами Європи, процентними ставками і високими темпами росту активних операцій, про що свідчить збільшення кредитно-інвестиційного портфеля.

Слід зазначити, що придбання та поглинання іноземними установами вітчизняних банків залучає їх до процесів глобалізації та євроінтеграції. Саме тому, входження іноземного капіталу до банківської системи України сприятиме прояву наступних процесів:

– стимулюванню розвитку місцевих ринків капіталів, що дуже актуально для України, оскільки набір фінансових інструментів дуже обмежений (кредити, депозити, рідше лізинг, факторинг). Провідні іноземні банки, як правило, мають реальні конкурентні переваги у здійсненні операцій по злиттю (поглинанню) компаній, торгівлі деривативами, організації випусків облігацій тощо;

– збільшенню дохідності і маржі місцевих банків та підвищенню ефективності банківської системи в цілому. Іноземні банки, які розгортають свою діяльність на ринках, що формуються, як правило, виявляються більш гнучкими з точки зору оптимізації витрат і забезпечують вищу прибутковість капіталу і активів. У такій ситуації місцеві банки змушені або адекватно відповідати зниженням витрат, або бути витісненими з ринку;

– підвищенню рівня корпоративного управління, що сприятиме зниженню частки активів, що не дають прибутків, та покращенню якості активів;

– посиленню конкуренції на ринку довгострокового кредитування і підвищенню на ньому ролі іноземних банків [13].

Залучення іноземного капіталу у банківську систему України сприяє процесам реструктуризації банків, а саме реструктуризації активів, капіталу та зобов'язань. Надходження іноземного капіталу в банківську систему України сприяє підвищенню рівня капіталізації банків. Зарубіжний досвід у на-

рошенні капіталізації банківських систем свідчить про те, що зростання капіталу банків є позитивним чинником, який відповідним чином впливає на економічну систему країни, фінансово підтримуючи її функціонування. У висококапіталізованих банків значні інвестиційні можливості, вони більш ефективно виконують функцію перерозподілу фінансових ресурсів в національній економіці за рахунок економії на масштабах, для них характерна вища стійкість до проявів економічної нестабільності. І навпаки, низька капіталізація банківського сектору економіки країни обмежує можливості щодо її сталого розвитку. Також внаслідок залучення іноземного капіталу відбувається процес концентрації активів, капіталу та зобов'язань банків.

Висновки. Внаслідок реорганізації та реструктуризації банків України можна зробити висновок, що іноземний капітал у банківській системі України щорічно збільшується і наближається до позначки 51%. Його зростання, у першу чергу, відбувається завдяки збільшенню кількості угод купівлі акцій українських банків іноземними інвесторами. Їх вартість та кількість також щорічно збільшується, що, у свою чергу, веде до збільшення капіталізації та рівня рентабельності капіталу куплених банків і, як наслідок, всієї банківської системи. Отже, надходження іноземного капіталу внаслідок процесів реорганізації та реструктуризації в банківському секторі України має позитивний вплив на розвиток всієї галузі.

Список літератури:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679 – XIV (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121 – III (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>
4. Васюренко О. В. Банківський нагляд / О. В. Васюренко, О. М. Сидоренко. – К.: Знання, 2011. – 502 с.
5. Вовчак О. Д. Банківська система України: стан, проблеми та перспективи розвитку // Фінанси України. – 2012. – № 10. – С. 125.
6. Горювий Д. А. Розвиток ринку М&А в Україні / Д. А. Горювий // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkd.org.ua/pdf%5C2013_1%5C26.pdf
7. Кашка І. С. Реорганізація комерційних банків на сучасному етапі // Інституційний репозитарій Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана». – 2010. – № 5. – С. 226-232.
8. Ковалюк А. О. Фінансове регулювання реструктуризації комерційних банків в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / А. О. Ковалюк. – Львів, 2010. – 24 с.
9. Копилюк Н. Ю. Банківські операції / Н. Ю. Копилюк, О. М. Музичка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 536 с.
10. Краснова І. В., Нікітін А. В. Стратегічна реорганізація банківської системи України // Економіка сьогодні: актуальні питання та перспективи. – 2013. – № 2.
11. Кучерук М. Тенденції М&А у банківській сфері в Україні. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberbrains.org.ua/tendenciji-ma-u-bankivskij-sferi-v-ukraini/>.
12. Невмержицька О. В. Роль банків з іноземним капіталом у реструктуризації вітчизняної банківської системи / О. В. Невмержицька // Фінансовий простір. – 2012. – № 4(8). – С. 38-44.
13. Скоробогач О. Стан і тенденції розвитку процесів злиття і поглинання у банківській системі України / О. Скоробогач // Вісник Української академії банківської справи [Електронний ресурс]. – 2011. – № 1.

Волохата В.Е., Пащенко Ю.П.

Харьковский институт банковского дела

Университета банковского дела Национального банка Украины

РЕОРГАНИЗАЦИЯ И РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ БАНКОВ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ И ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Аннотация

В статье рассмотрены теоретические аспекты процессов реорганизации и реструктуризации, а также особенности их протекания в условиях глобализационных и евроинтеграционных процессов. Рассмотрено состояние и проблемы реорганизации и реструктуризации банков в Украине. Приведены предложения и рекомендации, которые будут способствовать реформированию банковской системы для эффективного выхода ее на европейские и глобальные рынки.

Ключевые слова: банк, банковская система, реорганизация, реструктуризация, банковское регулирование, реформирование.

Volohata V.E., Paschenko Yu.P.

Kharkov institute of banking

University of banking of the National bank of Ukraine

REORGANIZATION AND RESTRUCTURING OF BANKS ARE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION AND EUROINTEGRATION PROCESSES

Summary

In the article the theoretical aspects of processes of reorganization and restructuring, and also features of their flowing, are considered in the conditions of globalization and eurointegration processes. The state and problems of reorganization and restructuring of banks are considered in Ukraine. The brought suggestions over and recommendations that will assist reformation of the banking system for an effective exit her to the европейські and global markets.

Keywords: bank, banking system, reorganization, restructuring, bank adjusting, reformation.

УДК 339.942

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ПРЯМОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ РОССИЙСКИХ КОМПАНИЙ ЗА РУБЕЖОМ В 2012-2013 ГОДАХ

Воронцов М.В., Сидоренко Т.В.

Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации

Аналитический обзор прямых иностранных инвестиций из России. Рейтинг Российской Федерации как инвестора на мировой арене. Обзор прямого инвестирования России в географическом разрезе. Анализ статистических данных за 2012 и 2013 год. Определение основных тенденций зарубежного инвестирования российских компаний в зарубежные страны.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции (ПИИ), экспорт ПИИ, ПИИ в СНГ, ПИИ в страны дальнего зарубежья.

Постановка проблемы. Определение необходимых путей развития для экспорта прямых инвестиций Российской Федерацией. Невозможность точной оценки потока ПИИ из России. Отрицательное влияние экспорта ПИИ на статистические данные по России.

Анализ последних исследований и публикаций (актуальность). В статье представлены данные по притоку прямых иностранных инвестиций за 2 года (2012-2013 гг.). Для анализа рассматривались данные национального рейтингового агентства, Банка России и Росстата. Также ежегодный доклад о мировых инвестициях от 2014 года.

Выделение нерешенных ранее частей общей проблемы. Определение необходимых изменений в устройстве экономики России для снижения прямых инвестиций в оффшорные зоны и определение основных тенденций развития.

Цель статьи. Главной целью этой работы является рассмотрение экспорта прямых иностранных инвестиций их Российской Федерации в географи-

ческом разрезе. Необходимо также произвести анализ статистических данных из различных источников. Определить основные тенденции развития экспорта ПИИ из России.

Изложение основного материала. В ежегодном докладе о мировых инвестициях за 2014 год «ЮН-КТАД» Россия заняла 4-е место в рейтинге стран с наибольшим экспортом ПИИ за 2013 год (Диаграмма 1). В 2012 году Россия находилась на 8-ом месте. Разница в суммах оттоков между 2012 и 2013 гг., составляет 46 млрд., долл., по сравнению с остальными странами, это очень значительное увеличение. Нельзя не заметить, что по масштабам экспорта прямых иностранных инвестиций Россия уверенно доминирует среди стран СНГ и других государств с переходной экономикой.

В данной работе преимущественно используется статистика Центрального банка Российской Федерации как более полная и достоверная. Банк России при оценке движения инвестиций не только использует данные банковских балансов и небанковского